

5 فبروری 2022

داکتر سید عبدالله کاظم

اعزام دختران به ترکیه برای تحصیل در عصر امانی

[با تشکر از اداره فیسبوک جهت باز نشر این موضوع از شش سال قبل]

یک اقدام تاریخی صدسال قبل و اما بعد از یک قرن ما متأسفانه بار دیگر در همان تلاطم افکاری گرفتار هستیم که به قرون گذشته بر میگردد.

شاه امان الله غازی بر علاوه فراهم آوری زمینه های تحصیل برای نوجوانان افغان در داخل کشور تلاش کرد تا عده ای از پسران و دختران را جهت تحصیل به خارج کشور نیز اعزام دارد. چنانچه قبلاً در خزان 1921 به تعداد 90 پسر جوان به اروپا اعزام شدند (48 نفر به جرمنی، 36 نفر به فرانسه و 6 نفر به ایتالیا) و در نظر بود تا در موقع مساعد یکعده دختران جوان را نیز جهت فراگیری طبابت زنانه به یکی از کشورهای اسلامی اعزام دارند. این پروگرام بعد از سفر اروپا عملی شد و بتاریخ 9 میزان 1307 (29 سپتمبر 1928) ضمن اعزام یکصد پسر جوان جهت تحصیل به ترکیه، به تعداد 16 دختر نیمه جوان افغان که صنف دوم رشديه مکتب مستورات رابه پایان رسانیده بودند، نیز شامل این گروپ بودند. اسامی یکعده دختران از اینقرار بودند (در عکس دیده شود) از چپ به راست:

- 1- صالحه دختر نصرالله خان نائب السلطنه، 2 - زینب دختر عبدالحمید خان کواسه امیرشیرعلی خان، 3 - خدیجه دختر میرهاشم خان وزیرمالیه، 4 - روح افزا دختر عزیزالله خان قنیل، 5 - زهرا دختر دین محمد خان، 6 - هاجره دختر عبدالعزیز خان وزیرداخله، 7 - زینب دختر میرزا فیض محمد خان، 8 - زهرا دختر محمد بشیرخان، 9 - مریم دختر ملاداد خان، 10 - گوهر دختر غلام علی خان، 11 - سردارو دختر...، 12 - زهرا دختر محمد سعید خان، 13 - حلیمه دختر عبدالعلی خان نواسه امیر محمد خان یعقوب خان

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاډونه: دلېکنې د لېکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

قابل ذکر است که جهت وداع آنها مراسم خاص پذیرائی در قصر ستور وزارت خارجه برپا شد و در آن شاه و ملکه هریک رامورد تفقد قرار داده و به ایشان دعای موفقیت نمودند. پسران با لباسهای سفید و دخترها با لباسهای آبی (بالاپوش و کلاه و روپوش نوع مصری) با حضور جم غفیری از رجال دولتی و اعضای فامیل، سوار موترها شده جانب پشاور حرکت کردند. آنها با قطار نخست به بندر کراچی رفتند و از آنجا ذریعه کشتی بطرف استانبول به راه افتادند. امور سرپرستی دختران را در طول سفر محمد اسمعیل خان قونسل بعهده داشت و در بندر استانبول توسط سفیر افغانی (غلام جیلانی خان چرخي) و خانم شان استقبال شدند.

موتر حامل 13 تن از شاگردان اناث قبل از حرکت از قصر استور به جانب پشاور - البته در این سفر به تعداد بیش از 90 تن از شاگردان ذکور نیز شامل بودند که در موتر های جداگانه در یک گروپ عازم ترکیه شدند.

شاه حسین خداحافظی شاگردان بیانیه مختصر ایراد کرد و گفت: " وقتی من به ترکیه رسیدم ، حکومت دوست و برادر ما ترکیه این طلبای ما را به خرچ خود حکومت ترکیه قبول فرمود که در مکاتب مختلف آن مملکت درس بخوانند. البته پسران بعد از طی مراحل رشدی و اعدادی به تحصیل فنون حربی مشغول میشوند و هکذا محصلان عزیز ما چند نفرداکترس و قابله و چند نفرشان در دارالمعلمات ترکیه داخل شده، برای وطن خود داکترس و قابله ها و معلمات ماهر و فاضل خواهند شد. " ملکه ثریا به خانم سفیر افغانستان در ترکیه هدایت داد تا از این دختران که سن شان بیش از 14 سال نبود، سرپرستی کرده و از آنها در همه امور مراقبت جدی بعمل آورد .

اعزام دختران به ترکیه به سرعت مبدل به حربه تبلیغ قوی مخافان دولت شد و مثل بمب انفجار کرد. یکماه از اعزام دختران به ترکیه نگذشته بود که آتش اغتشاش در وطن شعله ور شد و تبلیغات جدی علیه رژیم اوج گرفت که می گفتند: " پادشاه دختران مسلمان را به کافر ها میدهد و پسران را کافر شده بوطن برمیگرداند". بعد از چندماه حکومتسقوی دختران را دوباره به وطن برگردانید و در دوره بعدی نیز مکتب دختران برای چند سال دیگر همچنان مسدود گردید و بار دیگر پوشیدن چادری بر زنان جبری

د پانو شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکي په خیر و لولی

شد. (برگرفته از کتاب "زنان افغان زیر فشار عنعنه و تجدد"، تألیف: داکتر سیدعبدالله کاظم، چاپ کابل، نوامبر 2005، صفحه 153 - 155)

تعدادی از دختران افغان حین فراگیری زبان ترکی در یک مکتب دخترانه و زندگی در لیلیه مخصوص اناث در استانبول (جنوری 1929)

د پانو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ